

श्रीहरीकोटा दि.९ (वृत्तसंस्था) - भारतात ८ मे रोजी ओडिशामधील डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम बेटावरून 'मल्टिपल इंडिपेंडंटली टारगेटबल री-एन्ट्री व्हेईकल' (एमआयआरव्ही) तंत्रज्ञानाने सज्ज असलेल्या प्रगत 'अग्नी' क्षेपणास्त्राची यशस्वी चाचणी घेतली. यामुळे एकाच क्षेपणास्त्राने शत्रूचे अनेक तळ उद्ध्वस्त होणार आहे.

या क्षेपणास्त्राची एकापेक्षा जास्त 'पेलोड्स' सह चाचणी करण्यात आली. हिंदी महासागर क्षेत्रातील मोठ्या भौगोलिक परिसरात विखुरलेल्या वेगवेगळ्या लक्ष्यांवर हे पेलोड्स अचूकपणे डागण्यात आले. जमिनीवरील आणि जहाजांवरील अनेक स्थानकांद्वारे क्षेपणास्त्राच्या प्रक्षेपणापासून ते लक्ष्यावर आदळण्यापर्यंतच्या संपूर्ण मार्गाचा मार्गोवा घेण्यात आला.

या चाचणीची सर्व उद्दिष्टे यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्याची पुष्टी उड्डाण विदा द्वारे करण्यात आली आहे. या यशस्वी चाचणीमुळे भारताचे एकाच क्षेपणास्त्र प्रणालीद्वारे अनेक सामरिक लक्ष्यांना भेदण्याची आपली क्षमता पुन्हा एकदा सिद्ध केली आहे. या क्षेपणास्त्राची निर्मिती संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्थेच्या प्रयोगशाळांनी देशभरातील उद्योगांच्या सहकार्याने केली आहे. संरक्षण मंत्री राजनाथ सिंह यांनी या यशस्वी चाचणीबाबून डीआरडीओ, भारतीय सैन्य आणि संबंधित उद्योगांचे अभिनंदन केले. वाढत्या धोक्यांच्या पार्श्वभूमीवर, ही चाचणी भारताच्या संरक्षण सज्जतेत प्रचंड भर घालेल, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला.

(वर्ष ६५ वे अंक १२४)

पोस्टाचा परवाना नं./अ/आर/ए.जी.डी-०७/२०२५

छत्रपती संभाजीनगर (औरंगाबाद), रविवार, दि.१० मे २०२६

(पाने ४) (किंमत २ रूपये)

सुवेदू अधिकारी यांनी घेतली पश्चिम बंगालच्या मुख्यमंत्रीपदाची शपथ

कोलकाता दि.९ (वृत्तसंस्था)- पश्चिम बंगालमध्ये ऐतिहासिक विजयानंतर भाजपा नेते सुवेदू अधिकारी यांनी राज्याच्या मुख्यमंत्रीपदी शपथ घेतली. बंगालच्या राज्यपालांनी अधिकारी यांना शपथ दिली. बंगालमधील या भव्य शपथविधी सोहळ्यासाठी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी, गृहमंत्री अमित शाह, भाजपा अध्यक्ष नितिन नबीन यांच्या उपस्थितीत हा शपथविधी सोहळा पार पडला. सुवेदू अधिकारी यांच्यासह पाच आमदारांनी देखील मंत्रिपदाची शपथ घेतली.

कोलकाता येथील ब्रिगेड परेड मैदानावर हा शपथविधी सोहळा पार पडला. या सोहळ्याला पंतप्रधान नरेंद्र मोदी, गृहमंत्री अमित शाह यांच्यासह भाजपाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष नितिन नबीन, संरक्षण मंत्री राजनाथ सिंह, उत्तर प्रदेशचे मुख्यमंत्री योगी आदित्यनाथ आणि दिल्लीच्या मुख्यमंत्री रेखा गुप्ता, महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, सुनेत्रा पवार, अभिनेते

शपथविधी सोहळ्यादरम्यान पंतप्रधान मोदींनी घेतले ज्येष्ठ नेते माखनलाल सरकार यांचे आशीर्वाद

पश्चिम बंगालमधील विधानसभा निवडणुकीत बहुमत मिळवल्यानंतर आज भाजपाचे पहिले मुख्यमंत्री म्हणून सुवेदू अधिकारी यांचा शपथविधी सोहळा पार पडला. यावेळी पंतप्रधान मोदी यांनी भाजपाचे ९८ वर्षीय ज्येष्ठ नेते माखनलाल सरकार यांना आलिंगन देत त्यांचा आशीर्वाद घेतला. याचा व्हिडीओ आता व्हायरल होत असून ९८ वर्षीय सरकार कोण आहेत? याची चर्चा होत आहे. यावेळी पंतप्रधान मोदी यांनी मंचावरील भाजपाच्या ज्येष्ठ नेत्यांची भेट घेतली. मंचावर उपस्थित ९८ वर्षीय माखनलाल सरकार यांना भेटल्यानंतर पंतप्रधान मोदींनी त्यांना आलिंगन देत, त्यांच्या पायांना स्पर्श करत आशीर्वाद घेतले. श्यामा प्रसाद मुखर्जी यांचे सहकारी असलेले सरकार हे भाजपाच्या सुरुवातीच्या काळातील पश्चिम बंगालमधील महत्त्वाच्या नेत्यांपैकी एक आहेत.

दक्षिणमधून आमदार म्हणून निवडून आल्या आहेत. तसेच, अशोक कीर्तनिया, खुदीराम टुडू आणि मथामंगा मतदारसंघाचे आमदार निमित्त प्रमाणिक यांनीही मंत्रिपदाची शपथ घेतली. अधिकारी यांच्या शपथविधीसाठी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ब्रिगेड परेड मैदानावर जिप्सीमधून ग्रँड एंट्री केली.

यावेळी जिप्सीमध्ये त्यांच्याबरोबर सुवेदू अधिकारीही उपस्थित होते. शपथविधी सोहळ्यासाठी हजारो नागरिकांनी हजेरी लावली होती. याशिवाय विविध भाजपा शासित राज्यातील मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री, केंद्रीय मंत्री आणि नेत्यांनी हजेरी लावली होती.

अनिल अंबानी समुहाशी संबंधित मुंबईतील १० ठिकाणी 'सीबीआय'कडून छापा

मुंबई दि.९ (प्रतिनिधी)- देशातील विविध बँकांकडून घेतलेल्या २७ हजार कोटींच्या घोटाळ्याप्रकरणी चौकशी करीत असलेल्या केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण विभागाने (सीबीआय) अनिल अंबानी समुहाच्या विविध कंपन्यांचे संचालक तसेच भागीदारांशी संबंधित निवासस्थाने तसेच कार्यालये अशा १७ ठिकाणी शनिवारी छापा टाकले. या छापात सीबीआयला आक्षेपार्ह कागदपत्रे सापडली आहेत. याबाबत अधिकृत माहिती सीबीआयने दिलेली नाही. मात्र याबाबत विशेष न्यायालयकडून मिळालेल्या आदेशानंतर ही कारवाई करण्यात आली, असे सांगण्यात आले. अनिल अंबानी समुहाशी संबंधित १९ हजार ३४४ कोटींची मालमत्ता आतापर्यंत सक्तवसुली संचालनालयाचे जप्त केली आहे.

अनिल अंबानी यांच्या नेतृत्वाखालील 'रिलायन्स एडीए ग्रुप'शी संबंधित कंपन्यांच्या सुरू असलेल्या तपासाच्या अनुषंगाने ही कारवाई करण्यात आली. रिलायन्स टेलिकॉम लि., रिलायन्स कमर्शियल फायनान्स लि. आणि रिलायन्स होम फायनान्स लि. या कंपन्या आणि संचालकांनी बँकेच्या हजारो कोटी रुपयांच्या निधीचा घोटाळा आणि फसवणूक केल्याचा आरोप आहे. सीबीआयने ज्या ठिकाणी छापा टाकले, त्यामध्ये या कंपन्यांच्या संचालकांच्या निवासस्थानांचा, तसेच अशा मध्यस्थ कंपन्यांच्या कार्यालयांचा समावेश आहे. या मध्यस्थ कंपन्यांच्या खात्यांचा वापर बँकेचा निधी अन्यत्र वळवण्यासाठी करण्यात आल्याचा आरोप आहे. या छापादरम्यान महत्त्वपूर्ण कागदपत्रे जप्त करण्यात आली आहेत. अनेक मध्यस्थ कंपन्या एकाच पत्त्यावरून कार्यरत होत्या, असेही तपासात निष्पन्न झाले आहे.

'व्हीसीके'चा विजय यांच्या 'टीव्हीके'ला बिनशर्त पाठिंबा; तमिळनाडूत सत्तास्थापनेचा मार्ग मोकळा

तिरुवनंतपुरम दि.९ (प्रतिनिधी)- तमिळनाडूमध्ये सरकार स्थापन करण्याच्या मार्गातील विजय यांच्यासमोरील शेवटचा अडथळा दूर झाला आहे. थोले थिरुमावलवन यांच्या नेतृत्वाखालील 'व्हीसीके'ने शनिवारी विजय यांच्या टीव्हीके पक्षाला बिनशर्त पाठिंबा जाहीर केला. टीव्हीकेने आता काँग्रेस, सीपीआय, सीपीआय(एम), आययुएमएल आणि व्हीसीके यांच्या पाठिंब्यामुळे ११८ चा बहुमताचा आकडा ओलांडला असून, युतीचे संख्याबळ आता १२० वर पोहोचले आहे. यामुळे विजय यांचा सत्तास्थापनेचा मार्ग अखेर मोकळा झाला असून, बहुमताअभावी रद्द करण्यात आलेला शपथविधी आता लवकरच होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे.

टीव्हीकेला पाठिंबा दिला आहे, यामुळे आता युतीचे संख्याबळ १२० एवढे झाले आहे. शुक्रवारी व्हीसीकेच्या नेत्यांची उच्चस्तरीय बैठक पार पडली, या बैठीत विजय यांना पाठिंबा देण्याबाबत थिरुमावलवन यांच्याकडून घोषणा करण्यात आली. या पाठोपाठ इंडियन युनियन मुस्लिम लीग (आययुएमएल) यांच्याकडून देखील टीव्हीकेला पाठिंबा जाहीर करण्यात आला आहे.

(आययुएमएल) पक्षाकडून देखील टीव्हीके बिनशर्त पाठिंबा जाहीर करण्यात आला. पक्षाकडून शनिवारी संख्याबळ टीव्हीकेला पाठिंब्याचे पत्र सादर केले. याचे फोटोही समोर आले आहेत. सरकार स्थापनेचा दावा करण्यासाठी जोसेफ विजय यांनी तीनवेळा राज्यपाल राजेंद्र विश्वनाथ आर्लेकर यांची भेट घेतली. पण, विजय यांना पाठिंबा देणारे व्हीसीकेचे पत्र राज्यपालांना न मिळाल्याने काल रात्रीपर्यंत अनिश्चितता कायम होती. विजय यांनी पाठिंब्यासाठी वैयक्तिकरित्या संपर्क न साधता व्हाट्सअप संदेशांद्वारे पाठिंबा मागितल्यामुळे व्हीसीके प्रमुख थोले थिरुमावलवन नाराज झाले होते, असे सांगितले जाते. आययुएमएलने देखील डीएमकेबरोबर असल्याने कठोर भूमिका घेतली होती. दरम्यान, विजय यांनी शनिवारी सकाळी व्हीसीके प्रमुख आणि आययुएमएल नेतृत्वाची भेट घेतल्यानंतर राजकीय घडामोडींना वेग आला होता.

सुवेदू अधिकारींच्या शपथविधीनंतर ममता बॅनर्जीची भाजपवर टीका; विरोधी ऐक्याची हाक

कोलकाता दि.९ (वृत्तसंस्था)- तृणमूल काँग्रेसच्या प्रमुख ममता बॅनर्जी यांनी शनिवारी पश्चिम बंगालमधील सर्व विरोधी पक्षांना भाजपाविरुद्ध लढण्यासाठी एका संयुक्त व्यासपीठावर येण्याचे आवाहन केले. माजी मुख्यमंत्र्यांनी भाजपाला विरोध करणाऱ्या विद्यार्थी संघटना आणि स्वयंसेवी संस्थांनाही भाजपाविरुधात एकत्र येण्याचे आवाहन केले आहे. विशेष म्हणजे, सुवेदू अधिकारी यांनी बंगालचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली आणि भाजपाचे पहिले मुख्यमंत्री बनले, त्याच पार्श्वभूमीवर ममता यांचा हा संदेश आला आहे. विधानसभा निवडणुकीत ममतांच्या पक्षाचा मोठा पराभव झाला असून, ४ मे रोजी भाजपाने दोन तृतीयांश बहुमत मिळवले आहे.

पीटीआयने दिलेल्या वृत्तानुसार, रवींद्रनाथ टागोर यांच्या जयंतीनिमित्त आपल्या कालीघाट येथील निवासस्थानासमोर एका छोट्या सभेला संबोधित करताना बॅनर्जी म्हणाल्या, "मी डाव्या आणि अति-डाव्यांसह सर्व विरोधी पक्षांना भाजपाविरुद्ध संयुक्त व्यासपीठ तयार करण्यासाठी एकत्र येण्याचे आवाहन करते." ममता यांनी राष्ट्रीय पक्षांनाही त्यांच्या संयुक्त व्यासपीठात सामील होण्याचे आवाहन केले. त्या पुढे म्हणाल्या की, जर कोणत्याही राजकीय पक्षाला या संदर्भात चर्चा करायची असेल तर त्या चर्चेसाठी तयार आहेत. "शत्रूचा शत्रू आपला मित्र असा विचार करण्याची ही वेळ नाही, भाजपा हा आपला पहिला शत्रू आहे", असे टीएमसी नेत्या म्हणाल्या.

होर्मुझ सामुद्रधुन; नाकेबंदी फोडण्याचा प्रयत्न फसला

अमेरिकेचा इराणच्या दोन तेलवाहू जहाजांवर हल्ला

तेहरान दि.९ (वृत्तसंस्था)- होर्मुझ सामुद्रधुनीमध्ये अमेरिका-इराण यांच्यातील तणाव आणखी वाढण्याची शक्यता आहे. आता अमेरिकन सैनिकांनी इराणच्या दोन तेलवाहू टँकर्सवर हल्ला करून तीन निकामी केली. यासंदर्भात एपी या वृत्तसंस्थेने दिलेल्या वृत्तानुसार, या भागात रात्रभर दोन्ही बाजूंनी भीषण गोळीबार झाला. यातच, संयुक्त अरब अमिरातीनेही आपल्यावर इराणने क्षेपणास्त्र आणि ड्रोन हल्ला केल्याचा दावा केला आहे. या ताज्या घडामोडीने मध्यपूर्व आशियात पुन्हा युद्ध पेटण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे.

यानंतर अमेरिकन लष्करी अधिकार्याने दिलेल्या माहितीनुसार, इराणच्या या टँकर्सने अमेरिकेची नाकेबंदी तोडण्याचा प्रयत्न केला. मात्र हा प्रयत्न अमेरिकन सैनिकांनी यशस्वीपणे रोखला. यापूर्वी नौदलाच्या तीन जहाजांवरील हल्ले परतवून लावत अमेरिकेने होर्मुझमधील इराणी लष्करी तळांनाही प्रत्युत्तर दिले होते.

अमेरिका आणि इराणने २८ फेब्रुवारी रोजी इराणवर संयुक्त हल्ला चढवला होता. तेव्हापासूनच इराणने जगाची ऊर्जा पुरवठ्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचा असलेला हा जलमार्ग (होर्मुझ सामुद्रधुनी) बंद केली आहे. यामुळे जागतिक पातळीवर इंधनाचे दर अक्षरशः गगनाला भिडले आहेत. दरम्यान, एप्रिल महिन्यातील अमेरिका-इराण शांतता चर्चा निष्फळ ठरल्यानंतर, अमेरिकेने इराणी बंदरांना वेढा घातला नाकेबंदी केली आहे. या संघर्षावर अमेरिकेचे परराष्ट्र मंत्री मार्को रुबिओ यांनी स्पष्ट केले की, इराणने अमेरिकन हिताना आव्हान दिल्यास जशास तसे उत्तर दिले जाईल. तर दुसरीकडे, इराणचे परराष्ट्र मंत्री अब्बास अराघची यांनी अमेरिकेची ही कुती चिथावणीखोर आणि युद्धविमोचक उल्लंघन करणारी असल्याचे म्हळले आहे. पाकिस्तानचे पंतप्रधान शाहबाज शरीफ यांनी शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी दोन्ही देशांच्या संपर्कात असल्याचे सांगितले असले, तरी अणुकराक्रम आणि होर्मुझमधील वाहतुकीवरून निर्माण झालेला हा गतिरोध सध्या जगाची चिंता वाढवणारा ठरत आहे.

कोकणासह, पश्चिम महाराष्ट्र आणि विदर्भात अवकाळी पाऊस

मुंबई दि.९ (प्रतिनिधी)- राज्यातील वातावरणात सातत्याने बदल होत आहे. काही भागात कडाक्याची उष्णता जाणवत आहे. तापमानाचा पारा ४० अंशाच्या पुढे गेला आहे. तर दुसरीकडे राज्याच्या काही भागात अवकाळी पावसाने हजेरी लावली आहे. कोकणासह, पश्चिम महाराष्ट्र आणि विदर्भात पावसाने हजेरी लावली आहे. या पावसामुळे आंबा उत्पादक शेतकऱ्यांना फटका बसला आहे. दरम्यान, रायगड जिल्ह्यात अवकाळी पावसामुळे एकाचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली आहे.

रायगड जिल्ह्यात वादळी पावसाचा एक बळी गेला आहे. तळा तालुक्यात अंगावर वीज पडून एकाचा मृत्यू झाला आहे. ही घटना कर्नाळा फळशेत गावात घडली आहे. वेदांत जनार्दन भोसले वय १४ वर्षे असे मृतकाचे नाव आहे. अवकाळी पाऊस आल्यानं सामानाची आवाराआवर करत असताना वीज कोसळली. या घटनेमुळे कर्नाळा फळशेत गावावर दुःखाचा डोंगर पसरला आहे.

संगमेश्वर तालुक्यात सलग तिसऱ्या दिवशी अवकाळी पावसाची जोरदार हजेरी लावली. संगमेश्वर बाजारपेठ परिसरातील रस्ते- नाले पावसाने तुडुंब भरले आहेत. वारा आणि ढगांच्या गडगडाटासह अवकाळी पाऊस झाला.

भंडारा जिल्ह्यात सायंकाळच्या सुमारास मेघ दाटून आले आणि वादळी वाऱ्यासह जिल्ह्यातील अनेक भागात कुठं हलक्या तर कुठं मध्यम स्वरूपाच्या पावसाने हजेरी लावली.

सिंधुदुर्गात अवकाळी पावसासोबत सोसाट्याचा वारा देखील येत आहे. यामुळे सिंधुदुर्गातील वेगुर्ला, दोडामार्ग या तालुक्यात आंबा, काजू आणि केळी बागायतीचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे.

५० वर्षीय नराधमाचा १३ वर्षीय मुलीवर अत्याचार

पीडित मुलगी ४ महिन्यांची गरोदर; भंडाऱ्याच्या लाखनी येथील संतापजनक घटना नागपूर दि.९ (प्रतिनिधी)- एका ५० वर्षीय नराधमाने १३ वर्षीय मुलीवर अत्याचार केल्याची संतापजनक घटना कर्नाळा जिल्ह्यातील लाखणी येथे घडली आहे. पीडित मुलगी ४ महिन्यांची गरोदर आहे. या घटनेमुळे संपूर्ण जिल्ह्यात संतापाची लाट उसळली आहे.

होत असताना भंडारा जिल्ह्यातील घटना समोर आली आहे. यासंबंधीच्या माहितीनुसार, गत डिसेंबर महिन्यात ही घटना घडली. पण ती आता समोर आली. रतनलाल उर्फ जागेश्वर सुरचंद कुळमते (५०) असे अटक करण्यात आलेल्या आरोपीचे नाव आहे.

पीडित मुलगी आरोपीच्या घराशेजारीच राहते. ती भाजी आणण्यासाठी त्याच्या घरी गेली होती. त्यावेळी घरात कुणी नसल्याची संधी साधत आरोपीने चिमुरडीवर जबरदस्ती अत्याचार केला. तसेच घटनेची माहिती कुणाला सांगितली तर आई-वडिलांना जीवे मारण्याची धमकीही दिली. या भीतीमुळे पीडितेने ही गोष्ट कुणालाही सांगितली नाही. तिने अनेक महिने हे दुःख स्वतःच्या मनात दडवून ठेवले. पण गत काही दिवसांपासून तिच्या प्रकृतीत बदल जाणवू लागला. त्यामुळे तिच्या कुटुंबीयांनी तिची वैद्यकीय तपासणी केली असता ती ४ महिन्यांची गरोदर असल्याचे निष्पन्न झाले. त्यानंतर पालकांनी तिला विश्वासात घेऊन विचारपूस केली असता तिने झाला प्रकार सांगितला. यामुळे त्यांना चांगलाच धक्का बसला. त्यानंतर ती तात्काळ लाखणी पोलिस ठाण्यात धाव घेऊन आरोपी रतनलाल कुळमते याच्याविरुधात गुन्हा दाखल केला. पोलिसांनीही घटनेचे गांभीर्य लक्षात घेत आरोपीला बंड्या टोकल्या.

सौर कृषिपंप लाभार्थ्यांनी इतरांनाही प्रेरणा द्यावी, ऊर्जा मंत्रालयाचे सचिव संतोष कुमार सारंगी यांचे आवाहन

छत्रपती संभाजीनगर दि.९ (प्रतिनिधी)- विकसित भारतासाठी शेतकरीही विकसित व्हायला हवा, यासाठी शेतकऱ्यांना केंद्र सरकारतर्फे सौर कृषिपंपांसह विविध योजनांचा लाभ देण्यात येत आहे. या योजनांच्या लाभार्थ्यांनी इतर शेतकऱ्यांनाही सौर पंपांचा लाभ घेण्यास प्रोत्साहित करावे, असे आवाहन केंद्र सरकारच्या नवीन और नवीकरणीय ऊर्जा मंत्रालयाचे सचिव श्री.संतोष कुमार सारंगी यांनी केले.

सुन्नमध्यम, विभागीय आयुक्त जी. श्रीकांत, नवीन और नवीकरणीय ऊर्जा मंत्रालयाच्या संचालक श्रीमती चंद्रा, जिल्हाधिकारी विनय गोडा जी.सी., महावितरणच्या छत्रपती संभाजीनगर प्रादेशिक विभागाचे सहव्यवस्थापकीय संचालक आदित्य जीवने, कार्यकारी संचालक (वितरण) धनंजय औढेकर, मुख्य अभियंता (विशेष प्रकल्प) पंकज तगलपल्लेवार, छत्रपती संभाजीनगर परिमंडलाचे मुख्य अभियंता पवनकुमार कछोट यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

सचिव श्री.सारंगी, सहसचिव श्री.सुन्नहयम, संचालक श्रीमती चंद्रा यांनी लाभार्थ्यांशी सौरपंप बसवण्याआधीची व नंतरची स्थिती, पीक पद्धती व उत्पादनात झालेले बदल याविषयी संवाद साधला. छत्रपती संभाजीनगर, जालना व बीड जिल्ह्यातील

लाभार्थी अंकुश बर्गे, वैशाली लहाने, बळीराम लहाने, सचिन जोशी, गजानन शिंदे, विजय जावळे यांनी सौर ऊर्जेमुळे आयुष्यात परिवर्तन झाल्याचे सांगितले. आधी वीज नसल्याने डिझेलपंप लावून पिकांना पाणी द्यावे लागायचे. त्यासाठी दिवसाकाठी ७०० ते ८०० रुपये डिझेलला खर्च व्हायचे. मात्र शासनाकडून अनुदानावर सौर कृषिपंप मिळाल्याने डिझेलचा खर्च वाचला आहे. दिवसा खात्रीशीर वीज मिळत असल्याने नगदी पिके घेतली आणि उत्पन्नात वाढ झाली, असे लाभार्थ्यांनी सांगितले. व्यवसायाने विद्युत अभियंता असलेले सचिन जोशी यांनी सौरपंप बसवल्यानंतर शेतीत भरघोस उत्पादन होत असल्याचे सांगितले. आधी कोरडवाहू शेती होती. तेव्हा एकच पिक होते. मात्र सौरपंप बसवल्यानंतर भाजीपाला, फळे

आल्याचे सचिव श्री.सारंगी यांनी सांगितले. कार्यकारी संचालक श्री. धनंजय औढेकर यांनी प्रास्ताविक केले. अॅड.युगंधरा नामदे यांनी सूत्रसंचालन केले. मुख्य अभियंता श्री.पवनकुमार कछोट यांनी आभार मानले. अधीक्षक अभियंता संदीप दरवडे, प्रेमसिंग राजपूत यांनी स्वागत केले. सौर कृषी वाहिनी प्रकल्प व

१४८ शेतकऱ्यांना दिवसा वीजपुरवठा केला जातो. याबाबत श्री.सारंगी व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी समाधान व्यक्त केले. या पथकाने फुलंझी तालुक्यातील उमरावती येथील शेतकरी आरिफ हुसेन सय्यद यांच्या शेतातील सौर पंपाची पाहणी केली. ५ एचपी क्षमतेच्या पंपामुळे शेती सिंचन सोयीचे झाल्याचे यावेळी शेतकऱ्याने सांगितले.

ध्वनी प्रदूषण : अदृश्य अक्राळ विक्राळ स्वरूप

ध्वनी प्रदूषण हे आनंदाच्या नावाखाली असणारे अदृश्य अक्राळ विक्राळ सजीवसृष्टीचे आरोग्य कमकुवत करणारे अवर्णनित स्वरूप आहे. ध्वनी प्रदूषण होण्यासाठी या विश्वात अनेक स्रोत आहेत. ट्रॅफिकमधील वाजवले जाणारे हॉर्न, बांधकाम, आपले सण आणि आनंदाचे क्षण व्यक्त करण्यासाठी आपण घेतलेला बँडपासून ते लाऊड स्पीकरचा आधार. WHO नुसार ६५ डेसिबल (dB) पेक्षा जास्त आवाज हा ध्वनी प्रदूषण मानला जातो. ७५ डेसिबलपेक्षा जास्त आवाज हानिकारक आहे आणि १२० डेसिबलपेक्षा जास्त आवाज हा वेदनादायक आहे. आपण धाब्यावर बसवलेले ध्वनी प्रदूषण नियम पाहूयात. महाराष्ट्रात ध्वनी प्रदूषणाचे नियमन करण्यासाठी ध्वनी प्रदूषण (नियमन आणि नियंत्रण) नियम, २००० लागू आहेत. या नियम नुसार, रात्रीच्या वेळी निवासी क्षेत्रांमध्ये ध्वनी प्रदूषणाची पातळी मर्यादित राहणे आवश्यक आहे. त्यासाठी निवासी भागात दिवसा आणि रात्री अनुक्रमे ५५ व ५५ आणि ४५ dB इतकी मर्यादा आहे. या नियमानुसार, रात्री १० ते सकाळी ६ या वेळेत निवासी क्षेत्रांमध्ये ध्वनी प्रदूषणाची पातळी ४५ डेसिबल (अ) Leq वर ठेवणे आवश्यक आहे. ध्वनी प्रदूषण नियमांची अंमलबजावणी करण्यासाठी पोलीस उप आयुक्त आणि जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या नेतृत्वाखाली प्राधिकरण नेमले गेलेत. ध्वनी प्रदूषणाच्या तक्रारी करण्यासाठी जवळच्या पोलीस स्टेशनमध्ये तक्रार करता येते. ध्वनी प्रदूषणाचा जगण्याच्या अधिकारार विपरीत परिणाम होतो जो संविधानाच्या कलम २१ मध्ये अंतर्भूत केलेला मूलभूत अधिकार आहे. कलम २११, भारतीय दंड संहिता, १८६० ध्वनी प्रदूषणामुळे पर्यावरण आणि सभोवतालची महत्त्वपूर्ण हानी होत असल्याने, तुम्हाला पाच वर्षांपर्यंत तुसंगवासाची शिक्षा आणि रु.१ लाख किंवा दोन्ही, जर तुम्ही ध्वनी प्रदूषण करत असाल, तर ही शिक्षा होऊ शकते. एवढे असूनही हा आवाज दीडशे ते २०० डेसिबल पेक्षा जास्तच्या आसपासच असतो. ध्वनी प्रदूषणाचे परिणाम हे सुद्धा खूप भयंकर गंभीर आहेत. श्रवणविषयक नुकसान, धडधडणे आणि टिनिटस. ध्वनी प्रदूषणाच्या संपर्कात आल्यामुळे हृदयविकाराचा झटका खूप सहज येऊ शकतो. हृदय व रक्तवाहिन्या संबंधित रोग होतात. मुलांमध्ये ज्ञानात्मक कमतरता आणि नकारात्मकता शिवाय श्रवणशक्ती कमी होणे हे मोठ्या प्रमाणात होत आहे. अत्याधिक आवाजामुळे मानसिक आणि शारीरिक अनेक आजार होतात. थकज नुसार ३०डीबी पेक्षा जर जास्त आवाज असेल, तर तुम च्या झोपेवर परिणाम तर होतोच आणि दुसऱ्या दिवशी तुमच्या कार्यक्षमतेवर सुद्धा परिणाम होतो. शिवाय झोप पूर्ण न झाल्यामुळे मानसिक ताण वाढतो आणि मग वर्तणुकीवर त्याचा सुस परिणाम होतो, आक्रमकता आणि चिडचिड वाढते, स्मरणशक्ती आणि एकाग्रता यावर परिणाम होतो शिवाय कशातच लक्ष लागत नाही. अशक्तपणा जाणवतो. दरवर्षी १२ हजार अकाली मृत्यू आणि ४८ हजार नवीन इसकेमिक हृदयरोगांच्या घटना या केवळ ध्वनी प्रदूषणामुळे होत असतात. सुप्रिम कोर्टाच्या निर्णयानुसार निरोगी आणि शांत वातावरणाचा अधिकार हा भारतीय राज्यघटनेनुसार मूलभूत अधिकार आहे. कायद्याच्या अंमलबजावणीसाठी हे एक आव्हान आणि बहुसंख्य मूक पीडितांवर काही लोकांची गुंडगिरी लादण्याचे ही कृती प्रतिनिधित्व करते. केंद्र किंवा राज्य स्तरावर योग्य कायदे असल्याची खात्री करून, असे गुन्हे दखलपात्र बनवून आणि उल्लंघन करणाऱ्या उपकरणांची जमी आणि कठोर शिक्षेची तरतूद करून हे थांबवण्याची वेळ आली आहे. हे उल्लंघन व्यापक आणि स्पष्ट आहेत. कारणे कोणतीही असोत पण उघडपणे आवाजाच्या मर्यादेचे उल्लंघन करत आहेत. असहाय्य आणि वरिष्ठ नागरिकांच्या रक्षणसाठी संवेदनशीलतेने काम करण्यासाठी अधिकाऱ्यांनाही बंधनकारक केले पाहिजे. काही ना काही कारणांनिमित्ताने नेहमीच वाजणारा बँड, माइक, बॅन्जो यांची आवश्यकता आहे का? या धकाधकीच्या जीवनात सम जाची मानसिक आणि शारीरिक स्थिती कमजोर आहेच आणि त्यात भरीस भर म्हणून हे ध्वनी प्रदूषण. वसाहतींमध्ये सर्व वयोगटातील व्यक्ती राहतात. या धावपळीच्या जीवनात अनेक आजार मुळातच आहेत. या तरुण पिढीला याचे परिणाम आता जाणवत नसतील; परंतु कालांतराने ते परिणाम खूप भयंकर असतील.भारत हा देश असा आहे की जिथे अनेक सण साजरे होतात शिवाय मंदिर आहेत, अनेक दैनंदिन जीवनात येणारे कार्यक्रम आहेतच अशा वेळेस एखाद्या वसाहतीमध्ये वाजणारा बँड, माइक हा वर्षभरातून किती वेळा वाजतो हेही तितकेच महत्त्वाचे आहे. कारण नैसर्गिकरित्या कमकुवत झालेल्या शरीर आणि मनावर त्याचे किती आघात होत आहेत. या ध्वनी प्रदूषणामुळे मानव त्याचे शरीर शास्त्र पूर्णपणे बिघडवत आहे. जन्मापासून ते मृत्यूपर्यंत असणाऱ्या सर्व कार्यांमध्ये या ध्वनी प्रदूषणाचा खूप मोठा सहभाग आहे. मानव खूपच विध्वंसक प्रवृत्तीने आपले जीवन व्यतीत करत आहे. यात मानव स्वतःचाच नाही, तर सर्व सजीव सृष्टीचा विध्वंस करत आहे. हे झाले मानवाबद्दल. पण कधी सजीव सृष्टीतील इतर घटकांचा विचार केला आहे का? जर मानवाला एवढा त्रास होत असेल तर इवल्याशा पशु-पक्षी कीटक या घटकांना किती त्रास होत असेल? तुम्हाला माहीत आहे का, या ध्वनी प्रदूषणामुळे हे घटक ताबडतोब स्थलांतरित होतात.

आता तुमच्या लक्षात आले असेलच की, आपण लहानपणी बघत असलेल्या चिमण्यासुद्धा आपल्याला दिसत नाहीत. हे त्याचे ज्वलंत उदाहरण आहे, तर सजीव सृष्टीतील इतर घटकांबद्दल काय बोलावे? महत्त्वाचे म्हणजे यांच्या आरोग्यावर परिणाम झाल्यामुळे यांची शारीरिक प्रजनन क्षमताही कमकुवत होते. पहाटे उठणारे हे पक्षी संध्याकाळी सातच्या दरम्यान झोपतात. म्हणजेच निसर्ग नियमाप्रमाणे वागतात अशा वेळेला निसर्गाच्या विरुद्ध जाऊन आपण जी काही अराजकता करत आहोत ती आपल्या पुरती मर्यादित न राहता आपण जबरदस्तीने या निरपराध आणि निस्वार्थी जीवांवर लादत आहोत. या पक्ष्यांना सुद्धा ध्वनी प्रदूषण आणि विनाकारण लावलेल्या प्रखर लाईटचा किती त्रास होत असेल याचा विचार केलाय का कधी? प्रदूषणाच्या सर्व कारणांमुळे मुळात हे नामशेष झाले आहेत. या बिचाऱ्यांचा अंत निश्चित आहेच; परंतु आता मानवाची वेळ आली आहे याची जाणीव मानवालाच होत नाही. कारण काय असावे बरे? आनंद? स्पर्धा की सूडबुद्धी?थोडक्यात काय तर विध्वंसक प्रवृत्ती.

हातावर मोजण्या एवढ्या संघटना ध्वनी प्रदूषणावर कार्य करीत आहेत. आता आपल्याला ठरवावे लागेल की, कमीत कमी मी या ध्वनी प्रदूषणावर माझ्याकडून नियंत्रण करेन. आपले आरोग्य आपल्या हाती आहे. कारण याचे परिणाम सर्व जग भोगत आहे; परंतु त्यात आपणही आहोत हे विसरून चालणार नाही.

मुल म्हणजे ‘आई’ साठी सर्वस्व असते!

मातृदिन हा आईचा सन्मान करण्यासाठी साजरा केला जातो. दरवर्षी संयुक्त राज्य आणि इतर काही देशांमध्ये मे च्या दुसऱ्या रविवारी साजरा केला जातो. १९१२ मध्ये ‘मदर्स डे’ चे संस्थापक अण्णा जार्विस यांनी ‘मे मध्ये दुसरा रविवार’ आणि ‘मदर्स डे’ या म्हणीचा ट्रेडमार्क केला आणि मदर्स डे इंटरनॅशनल असोसिएशनची स्थापना करून मता आणि मातृत्वाच्या सन्मानार्थ मातृदिन साजरा करण्याची कल्पना सुचविली होती. १९१४ मध्ये तिला राष्ट्रीय मान्यता मिळविण्यात यश आले. तेव्हापासून या दिवशी लोक आईचा आदर म्हणून तिला सप्रेम भेट म्हणून एखादी प्रिय वस्तू आणि शुभेच्छा देवून ‘मदर्स डे’ साजरा करतात. तसेच हा कुटुंबातील किंवा व्यक्तीच्या आईचा तसेच मातृत्व, मातृबंध आणि समाजातील मातांचा प्रभाव यांचा सन्मान करणारा उत्सव आहे. हा जगातील बराच भागांमध्ये विविध दिवसांमध्ये साजरा केला जातो, सामान्यतः मार्च किंवा मे महिन्यांत हा साजरा केला जातो. काही देशात जसे बल्गेरिया आणि रोमानिया

येथे जागतिक महिला दिन हा दिवस ‘मदर्स डे’ म्हणून साजरा केला जातो. भारतीय संस्कृतीत आधुनिक ‘मदर्स डे’ आत्मसात करण्यात आला आहे आणि दरवर्षी मे महिन्याच्या दुसऱ्या रविवारी साजरा केला जातो. भारतीय लोक हा प्रसंग धार्मिक कार्यक्रम म्हणून साजरा करत नाहीत; त्याचा उत्सव मुख्यतः शहरी भागांपुरता मर्यादित आहे जेथे या प्रसंगाचे मोठ्या प्रमाणावर व्यापारीकरण केले गेले आहे. या दिवशी मुले आई आणि आजी यांना भेटवस्तू देतात. हे अशाच प्रकारच्या उत्सवांना पूरक आहे. मुख्यत्वे व्यावसायिक हितसंबंधामुळे, कुटुंबातील सदस्यांचा सन्मान करणे, जसे की फादर्स डे, सिबलिंग डे आणि आजी-आजोबांचा दिवस. हजारो वर्षांपासून जगभरात अस्तित्वात असलेल्या माता आणि मातृत्वाच्या अनेक पारंपारिक उत्सवांशी त्याचा थेट संबंध नाही, जसे की ग्रीक पंथ ते सायबेले, मातृदेवता रिया, हिलारियाचा रोमन सण किंवा इतर ख्रिश्चन धर्मगुरू

मदरिंग रविवाराचा उत्सव मदर चर्चच्या प्रतिमेशी संबंधित आहे. तथापि, काही देशांमध्ये ‘मातृदिन’ अजूनही या जुन्या परंपरांचा समानार्थी आहे. आई म्हणजे ममता, तसेच आई म्हणजे आत्मा आणि आई म्हणजे ईश्वर या दोघांचा संगम म्हणजे ‘आई’ होय. मायेची पाखरण करणारी एक स्त्री. एखादी स्त्री जेव्हा आपल्या अपत्यास जन्म देते त्यावेळेस तिला मातृत्व प्राप्त होते आणि तेव्हाच समाजाच्या दृष्टीने ती त्या अपत्याची आई बनते. आईचे खरे प्रेम आणि पालनपोषण या सोबत कशाचीही तुलना केली जाऊ शकत नाही. आमच्या आयुष्यातील ती एकमेव महिला आहे जी कोणत्याही हेतूशिवाय आपल्या मुलांवर भरपूर प्रेम करते. मूल म्हणजे आईसाठी सर्वस्व असते. ती एक चांगली श्रोता आहे आणि आम्ही सांगत असलेल्या आमच्या चांगल्या आणि वाईट गोष्टी ऐकत असते. ती आम्हाला कधीही रोखत नाही आणि कोणत्याही प्रकारे आम्हाला बांधत नाही. ती

आम्हाला चांगल्या आणि वाईट मधील फरक शिकवते. आई आम्हाला प्रत्येक आनंदात आणि दुःखात मदत करते, जेव्हा आपण आजारी असतो, तेव्हा ती आपल्यासाठी राजभर जागी राहून आपल्या चांगल्या आरोग्यासाठी देवाची प्रार्थना करते. शब्द मानवी भावनांशी निगडित असून त्यास माणसाच्या जीवनात अनन्यसाधारण महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. स्त्रीने जन्म दिला नसतानाही ती सवतीच्या मुलाची किंवा दत्तक मुलाची आई बनते. आई ही शांतादुर्गाचे रूप आहे, मराठी भाषेतला ‘आई’ हा आई मायेचा सागर आहे. मराठीतील प्रसिद्ध कवी यशवंत यांनी आपल्या कवितेत ‘स्वामी तिन्ही जगाचा, आईविना भिकारी’ ही ओळ लिहून ‘आई’ या शब्दाची महानताच थोडक्यात सांगितले. आजच्या दिनी सर्वांना ‘मदर्स डे’ च्या शुभेच्छा!

घर सुटतं पण आठवण कधीच सुटत नाही!
जीवनात आई नावाचं पान कधीच मिटत नाही!!

- प्रविण बागडे, नागपूर

पं.तानसेन: असा कलावंत हजार वर्षांत झाला नाही

कलाकारांना धर्म नसतो असं म्हणतात. त्यांची कला हाच त्यांचा धर्म असतो, पण काही कलाकारांनी इतिहासात आपली अशी काही छाप सोडली आहे की, त्यांच्या वैयक्तिक आयुष्याबद्दलही आपल्या मनात कुतूहल निर्माण होतं आणि आपण त्याची माहिती शोधून काढतो. बापू- श्रीकृष्णदास निरंकारी यांचा सदर संकलित लेख अवश्यच आपल्या ज्ञानात भर घालेल... संपादक.

अकबराच्या दरबारातील रत्न म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या तानसेन बद्दल अशीच एक चकित करणारी माहिती इतिहास अभ्यासकांनी उपलब्ध करून ठेवलेली आहे. नावावरून आणि आजवर ऐकलेल्या कथांवरून तानसेन ही व्यक्ती मुस्लिम धर्मीय असावी, असा बहुतांश लोकांचा अंदाज आहे, पण आपल्या गायन कलेने आणि उर्दूच्या अस्खलित उच्चाराने अकबर राजा आणि दरबाराला प्रभावित करणारा हा गायक हिंदू धर्मात जन्माला आलेला होता, अशी माहिती एका इतिहास अभ्यासकाने लिहून ठेवलेली आहे. तानसेन हे एक श्रेष्ठ भारतीय गायक होत. संगीतक्षेत्रात अलौकिक अशा गायत्या गेलेल्या या कलावंताबद्दल जितके चमत्कार आणि दंतकथा प्रचलित आहेत, त्या मानाने त्याचे अधिकृत चरित्र असे कोठे नोंदले गेलेले नाही. त्याचे जन्मवर्ष १५०६, १५२६, किंवा १५३१-३२ असेही दर्शविले जाते. तानसेनचे मूळ नाव रामतनू किंवा तन्नामित्र असे होते. ग्वाल्हेरजवळ बेहट या गावी त्याचा जन्म झाला. त्याचे वडील महेंद्र पांडे हे गौड ब्राम्हण, संस्कृत पंडित व उत्तम गायक होते. त्यांच्यामुळे त्याला लहान वयातच गाण्याची गोडी लागली. तानसेनची प्रहणशक्ती पाहून वृंदावनचे संत स्वामी हरिदास यांनी तानसेनला गाणे शिकवले. आरंभी ग्वाल्हेर येथे दरबारात राहिल्यावर आणि गायक म्हणून प्रतिष्ठा प्राप्त केल्यावर तो रीवा नरेश, रामचंद्र बाघेला यांच्या दरबारांत गायक म्हणून

राहिला. तेथून सन १५६२च्या सुमारास तानसेन अकबर बादशाहाच्या दरबारात आले. अकबरच्या दरबारात येण्यापूर्वीच सर्वोत्कृष्ट गायक म्हणून त्यांची ख्याती पसरलेली होती. अकबराने त्यांना विशेष सन्मान देऊन संगीतसम्राट तानसेन म्हणून गौरविले आणि आपल्या दरबारी नवरत्नांमध्ये त्यास स्थान दिले. पुढे तानसेन हे संगीतक्षेत्रातील एक अद्भूत चमत्कार म्हणून ख्याती पावले. तानसेन हे धृपद गायक होते. शिवाय त्यांनी स्वतः रचलेली अनेक धृपदेही प्रसिद्ध आहेत. रागकल्पद्रुम या ग्रंथात तानसेनने रचलेली अनेक धृपदे आढळतात. त्यांनी ब्रज भाषेत आपली घेतलं होतं. रामतनू हा मुकुंदराम पांडे यांचा एकुलता एक सुपुत्र होता. त्याच्या जन्माची एक कथा आहे. मुकुंद पांडे हे ग्वाल्हेरच्या मोहम्मद गाऊस यांच्या गायकीचे चाहते होते. व्यक्ती म्हणून देखील मुकुंदराम हे मोहम्मद गौस यांचा खूप आदर करायचे. एका भेटीत मुकुंदराम यांनी गौस यांना आपल्याला आपल्य नसल्याची खंत व्यक्त केली होती आणि अशी विनंती केली होती की, झ़ापणही आम्हाला मुलगा व्हावा यासाठी देवाकडे प्रार्थना करावी.झ़ मोहम्मद गौस यांची प्रार्थना देवाने ऐकली आणि मुकुंदराम यांना मुलगा झाला. मुकुंदराम पांडे तो ५ वर्षांचा झाल्यावर आपल्या मुलाला मोहम्मद गौस यांच्याकडे आशीर्वाद घेण्यासाठी घेऊन आले होते. भेटी दरम्यान, आपल्या मुलाने सुद्धा शास्त्रीय गायक व्हावं अशी इच्छा मुकुंदराम यांनी मोहम्मद गौसकडे व्यक्त केली. मोहम्मद गौस हे तेव्हा विड्याचं पान खात होते. शिष्य म्हणून नेमणूक करण्याच्या हेतूने मोहम्मद गौस यांनी आपल्या तोंडातील लाळ बोटाने काढली आणि ती त्यांनी रामतनू पांडेच्या तोंडामध्ये ठेवली. मोहम्मद गौस यांनी त्या दिवसापासून रामतनू पांडे यांचा शिष्य म्हणून स्वीकार केला आणि त्यांनी रामतनूचा आपल्या मुलाप्रमाणे सांभाळ केला.

तानसेनला दोन बायका असून सुरतसेन, सरतसेन, सरस्वती ही हिंदू पत्नीची मुले आणि तानरंगखाँ व बिलासखाँ ही हुसेनी नामक मुस्लिम उरंगपत्नीची मुले असे सभजले जाते. सरस्वतीचा विवाह भिश्रीसिंग (नौबतरखाँ) नावाच्या बीनकाराबरोबर झाला आणि मुलीकडूनचा त्याचा बीनकारांचा वंश सेनिया म्हणून प्रसिद्धीस आला. मुलाकडूनची सेनिया पंपपा रामपूरची असून हे कलावंत धृपद गायक होते. तानसेनने स्वतः अनेक नवीन रागांची निर्मिती केली असून मियाँ की तोडी, मियाँ की मल्हार, दरबारी कानडा, मियाँ की सांरग वगैरे राग तानसेनची निर्मिती

महाराज रविचाराचा उत्सव मदर चर्चच्या प्रतिमेशी संबंधित आहे. तथापि, काही देशांमध्ये ‘मातृदिन’ अजूनही या जुन्या परंपरांचा समानार्थी आहे. आई म्हणजे ममता, तसेच आई म्हणजे आत्मा आणि आई म्हणजे ईश्वर या दोघांचा संगम म्हणजे ‘आई’ होय. मायेची पाखरण करणारी एक स्त्री. एखादी स्त्री जेव्हा आपल्या अपत्यास जन्म देते त्यावेळेस तिला मातृत्व प्राप्त होते आणि तेव्हाच समाजाच्या दृष्टीने ती त्या अपत्याची आई बनते. आईचे खरे प्रेम आणि पालनपोषण या सोबत कशाचीही तुलना केली जाऊ शकत नाही. आमच्या आयुष्यातील ती एकमेव महिला आहे जी कोणत्याही हेतूशिवाय आपल्या मुलांवर भरपूर प्रेम करते. मूल म्हणजे आईसाठी सर्वस्व असते. ती एक चांगली श्रोता आहे आणि आम्ही सांगत असलेल्या आमच्या चांगल्या आणि वाईट गोष्टी ऐकत असते. ती आम्हाला कधीही रोखत नाही आणि कोणत्याही प्रकारे आम्हाला बांधत नाही. ती

महाराज रविचाराचा उत्सव मदर चर्चच्या प्रतिमेशी संबंधित आहे. तथापि, काही देशांमध्ये ‘मातृदिन’ अजूनही या जुन्या परंपरांचा समानार्थी आहे. आई म्हणजे ममता, तसेच आई म्हणजे आत्मा आणि आई म्हणजे ईश्वर या दोघांचा संगम म्हणजे ‘आई’ होय. मायेची पाखरण करणारी एक स्त्री. एखादी स्त्री जेव्हा आपल्या अपत्यास जन्म देते त्यावेळेस तिला मातृत्व प्राप्त होते आणि तेव्हाच समाजाच्या दृष्टीने ती त्या अपत्याची आई बनते. आईचे खरे प्रेम आणि पालनपोषण या सोबत कशाचीही तुलना केली जाऊ शकत नाही. आमच्या आयुष्यातील ती एकमेव महिला आहे जी कोणत्याही हेतूशिवाय आपल्या मुलांवर भरपूर प्रेम करते. मूल म्हणजे आईसाठी सर्वस्व असते. ती एक चांगली श्रोता आहे आणि आम्ही सांगत असलेल्या आमच्या चांगल्या आणि वाईट गोष्टी ऐकत असते. ती आम्हाला कधीही रोखत नाही आणि कोणत्याही प्रकारे आम्हाला बांधत नाही. ती

कमलनयन बजाज हॉस्पिटलमध्ये ‘वर्ल्ड थॅलेसेमिया डे २०२६’ उत्साहात साजरा; धैर्य, उपचार आणि आशेच्या प्रेरणादायी अनुभवांचे कथन

छत्रपती संभाजीनगर, दि. ९ (प्रतिनिधी) - मराठवाडा मेडिकल अँड रिसर्च इन्स्टिट्यूटच्या कमलनयन बजाज हॉस्पिटलतर्फे ‘वर्ल्ड थॅलेसेमिया डे २०२६’ निमित्त विशेष जनजागृती व रुग्ण संवाद कार्यक्रमाचे यशस्वी आयोजन ८ मे २०२६ रोजी हॉस्पिटलच्या कॉन्फरन्स हॉलमध्ये करण्यात आले.

‘फ्रॉम ट्रान्सप्युजन्स टू ट्रान्सफॉर्मेशन: स्टोरीज ऑफ होप थ्रू बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट’ या संकल्पनेवर आधारित या कार्यक्रमाचा उद्देश थॅलेसेमियाविषयी जनजागृती करणे, लवकर निदान, प्रतिबंध आणि बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट (बीएमटी) द्वारे उपलब्ध होणाऱ्या परिवर्तनात्मक उपचारांच्या शक्यतांविषयी माहिती देणे हा होता.

या कार्यक्रमास डॉक्टर, रुग्ण, त्यांचे कुटुंबीय, रक्तदाते, नर्संस, विद्यार्थी, स्वयंसेवी संस्था (एनजीओ) तसेच विविध आरोग्यसेवा क्षेत्रातील तज्ज्ञांची उपस्थिती लाभली.

सर्वांनी एकत्र येत थॅलेसेमिया जनजागृती आणि रुग्णसेवेच्या कार्याला पाठिंबा दर्शविला. कार्यक्रमात तज्ज्ञांचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान, बोन

मॅरो ट्रान्सप्लांटमधून यशस्वीरीत्या बरे झालेल्या रुग्ण व त्यांच्या कुटुंबीयांच्या प्रेरणादायी अनुभवकथा, प्रतिबंध व वेळेवर तपासणीबाबत जनजागृती सत्र तसेच तज्ज्ञ डॉक्टरांसोबत संवादात्मक चर्चा आयोजित करण्यात आली.

थॅलेसेमिया व बीएमटी उपचार सेवेशी संबंधित समर्पित डॉक्टर, नर्संस आणि आरोग्यसेवा कर्मचाऱ्यांचा त्यांच्या निष्ठावान आणि संवेदनशील सेवेसाठी सत्कारही करण्यात आला.

अत्याधुनिक उपचार आणि वेळेवर निदानाचे महत्त्व अधोरेखित करताना कन्सल्टंट हिमेंटो ऑन्कोलॉजिस्ट व बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट फिजिशियन डॉ. व्यंकटेश एकबोटे म्हणाले, आज बोन

मॅरो ट्रान्सप्लांट हा अनेक थॅलेसेमिया रुग्णांसाठी जीवन बदलणारा आणि संभाव्य कायमस्वरूपी उपचार पर्याय ठरत आहे.

जनजागृती, वेळेवर तपासणी आणि रक्तदाते व डोनर यांचे सहकार्य यामुळे उपचारांचे परिणाम अधिक प्रभावी होऊ शकतात आणि रुग्णांना निरोगी आयुष्य जगण्यास मदत होऊ शकते.

यावेळी बोलताना कमलनयन बजाज हॉस्पिटल अँड नर्सिंग कॉलेजचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी डॉ. जॉर्ज फर्नांडिस म्हणाले, वर्ल्ड थॅलेसेमिया डे हा केवळ जनजागृतीचा दिवस नसून, दारोज या आजाराशी संघर्ष करणाऱ्या रुग्ण आणि त्यांच्या कुटुंबीयांच्या धैर्याचा गौरव करण्याचाही दिवस आहे. अत्याधुनिक बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट सुविधा, संवेदनशील आरोग्यसेवा आणि समाजातील जनजागृती यांच्या माध्यमातून आपण रुग्णांना अधिक निरोगी आणि उज्वळ भविष्याची संधी देऊ शकतो.

थॅलेसेमिया रुग्ण आणि त्यांच्या कुटुंबीयांसाठी अधिक निरोगी भविष्यासाठी आशावादी संदेश देत कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे यांचे विशेष टपाल तिकीट जारी होणार

मुंबई, दि. ९ (प्रतिनिधी) - हिंदुहृदयसम्राट शिवसेनाप्रमुख बाळासाहेब ठाकरे यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त विशेष टपाल तिकीट जारी करून भारतीय टपाल विभागाकडून अनोखी आदरांजली दिली जाणार आहे. यासंदर्भात, शिवसेना सरचिटणीस, माजी खासदार राहुल शेवाळे यांनी केलेल्या मागणीची दखल भारतीय टपाल विभागाने घेतली असून, लवकरच यावर सकारात्मक निर्णय घेतला जाणार आहे. या मागणीबाबत केंद्र सरकारकडून नुकतेच एक पत्र प्राप्त झाल्याची माहिती शेवाळे यांच्याकडून देण्यात आली. भारतीय टपाल विभागातील उप महासंचालक कार्यालयाकडून शेवाळे यांना प्राप्त झालेल्या पत्रात लिहिले आहे की, फिलाटेल (संग्रह) विभागाच्या सल्लागार समितीच्या आगामी बैठकीत, हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे यांच्या स्मृतिप्रतीत्यर्थ विशेष टपाल तिकीट जारी करण्याबाबत चर्चा करण्यात येईल. त्यामुळे लवकरच अशा प्रकारचे तिकीट जारी केले जाण्याची शक्यता आहे. जानेवारी महिन्यात, केंद्रीय दळणवळण मंत्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांना दिलेल्या लेखी निवेदनात शेवाळे यांनी म्हटले होते की, २७ जानेवारी रोजी वंदनीय हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे यांची १०० वी जयंती देशभरात मोठ्या आनंदाने साजरी करण्यात आली. जन्म शताब्दी वर्षाच्या निमित्ताने वंदनीय बाळासाहेबांना अनोखी श्रद्धांजली द्यावी, ही देशभरातील लाखो चाहत्यांची इच्छा प्रत्यक्षात आणण्यासाठी केंद्र सरकारने विशेष टपाल तिकीट जारी करून यथोचित सन्मान करावा.

जन्मशताब्दी वर्षाच्या निमित्ताने विशेष टपाल तिकीट जारी करून वंदनीय हिंदुहृदयसम्राट शिवसेनाप्रमुख बाळासाहेब ठाकरे यांना अनोखी आदरांजली द्यावी, अशी मागणी केंद्रीय दळणवळण मंत्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांच्याकडे केली होती. या मागणीची दखल घेऊन, फिलाटेल समितीच्या आगामी बैठकीत सकारात्मक चर्चा केली जाईल, अशा आशयाचे पत्र टपाल विभागाकडून मला प्राप्त झाले आहे. त्यामुळे लवकरच भारतीय टपाल विभागाकडून अशा प्रकारचे विशेष टपाल तिकीट जारी केले जाईल आणि माझ्यासारख्या लाखो शिवसैनिकांची मागणी पूर्णत्वास येईल, याची मला खात्री आहे, असे माजी खासदार राहुल शेवाळे यांनी सांगितले.

आई सुसंस्काराची जननी

आई हा शब्द वात्सल्य, स्नेह, माया, ममता, दया,क्षमा, शांती, प्रेम, क्षमाशीलता, प्रामाणिकता यांनी भरलेला आहे. आई शब्दात जी जादू आहे. आई शब्दात जी किमया आहे.आई शब्दात जी आयुष्की, ओढ,व ममता आहे, ती अन्य कोणत्याही शब्दात नाही,आई हा शब्द मधुरतेने, गोडव्याने,व अमृताने भरलेला आहे,आई शब्दा सारखा गोड्या दुर्सया अन्य कोणत्याही शब्दात मिळत नाही,छोट्या बालकापासून वृद्धा पर्यंत या शब्दाचा उच्चर करणारी व्यक्ती कंटाळत नाही. .जी व्यक्ती आई म्हणते तितक्याच स्नेह, ममतेने आई ‘हो कार’ सुद्धा देते ती कंटाळत नाही. आई शब्द उच्चरताच डोळ्या समोर ममतेची मूर्ती उभी राहते. आपला पुत्र किंवा पुत्री दिव्यांग असो की त्यांनी घोर अपराध केलेले असो आई साठी ते प्रणाहूनही प्रियच असतात. म्हणूनच आई ला सुसंस्काराची जननी व नैतिक मूल्यांचे भांडार म्हटल्यास वाक्ये उठणार नाही. बालपणीच्या आईच्या संस्कारांनी घडलेली मुले-मुली मोठे पणी या समाजाची आदर्श नागरिक,व सुजाण पुत्र-पुत्री म्हणून नाव लौकीकास येतात आणि हीच मुलं या देशाची खरी आधारस्तंभ ठरतात, आईच्या बालपणातील संस्कारांनी मुलां-मुलींच्या मनाची निकोप ,व निरोगी वाढ होते,बाळ जन्मल्यापासून आईचे संस्कार आरंभ होतात. बालक चे लालन,पालन, संगोपन, संरक्षण, संवर्धन हे संस्कार आहेत. आई अत्यंत स्नेह व ममतेने आपल्या बालकांची काळजी घेते. आई आपल्या पाल्याना गोंजारते, पाठीवरून हात फिरवीत असते. बोबडे बोल शिकविते. डोक्यावरून पाठीवरून हात फिरवत असते हे सुद्धा ममत्व्याचे संस्कारच आहेत. आईच्या बोलण्यात ही संस्कार असतात आई संस्कारांचा खजिना आहे,आई ज्या वेळी आपल्या पाल्यांशी बोलते ते बोलणं, ते शब्द म्हणजे सुसंस्कारच असतात. आईच्या बोलण्यातून कळत न कळत बाल मनाची जडण घडण होत असते. चांगले बोलणे, चांगल्या गोष्टी व कथा सांगणे, प्रामाणिकता पाळणे, दया, क्षमा, शांती,माया या सद्गुणांचा वारंवार वापर करणे हे बाल मनावर हेगारे सुसंस्कारच आहेत. जे बालपणी बाल मनावर बिंबविल्यास ते कायम स्वरूपी लक्षात राहतात आणि हेच संस्कार बालपणी आवश्यक असतात.

जे आई द्वारे घडत असतात, आईच्या माधुर्य पूर्ण बोलातून तसेच तिच्या रगावगण्यातूनही सुसंस्कार बालमनावर बिंबवले जातात. आई आपल्या चिमुकल्यांना नीतीच्या,नैतिकतेच्या ऐतिहासिक व धार्मिक गोष्टी सांगून चिम कुल्याच्या मनाची जडण -घडण करीत असते,आईचे बालपणीचे उपदेश,व संस्कार प्रौढ पणी अत्यंत मार्गदर्शक ठरत असतात, नैतिकता व नीतीमूल्ये आई पासून मिळणारे अमोल मूल्ये आहे.माझे मुलं-मुली समाजात वावरताना त्यांनी यांचा वापर करताना बघताना आईला खूप आनंद होतो. संस्कृती व सांस्कृतिक मूल्ये आई कडूनच प्राप्त होतात ते आईच्या प्रत्येक शब्दातून व कृतीतून प्रकटाने जाणवतात,‘माझी आई,आदर्शाची साक्षात मूर्ती हे, आई समाजाचे आदर्श आहेत. कुटुंबातील एकमेव माया, ममता व आदर्श व्यक्तिमत्व होय,आई च्या बोलण्या चालण्यातून बरीच उगमस्थाने जसे समानता, सामंजस्य, चारित्र्य, दया, क्षमा, सहानुभूती, मानवता, दान,धर्म, कर्मकर्तव्य,आज्ञा धारक पात्र, नम्रता, स्वाभीमान,मान,सन्मान सारखे मुलांवर बरसत असतात, आई जगातील सर्वांत श्रेष्ठ पुच्यनिय दैवत आई आहे. आई पेशा श्रेष्ठ दैवत जगात नाही जगातील प्रत्येक मुलां मुलींनी आई की मनोभावे सेवा व वृद्धापक्ती त्याची काठी बनवावी व सेवा करावी अशी अपेक्षा आहे.

मानवी जीवनाच्या प्रवासात अनेक नाती येतात, काही नाती काळाच्या ओघात बदलतात, काही नाती परिस्थितीनुसार दूर जातात, परंतु एक नाते असे असते जे जन्मापूर्वीपासून मृत्युपर्यंत माणसाला सावलीसारखे साथ देत राहते, ते म्हणजे आईचे नाते. आई ही केवळ जन्मदात्री नसते, तर ती संस्कारांची पहिली शाळा, जीवनमूल्यांची पहिली गुरू, संघर्षात उभी राहणारी पहिली शक्ती आणि संकटसमयी धीर देणारी पहिली मैत्रीण असते. म्हणूनच जन्मभरात मातुत्वाचा सन्मान करण्यासाठी मे महिन्याच्या दुसऱ्या रविवारी ‘मातु दिन’ साजरा केला जातो. हा दिवस केवळ औपचारिक शुभेच्छांचा किंवा सामाजिक माध्यमांवरील संदेशांचा दिवस नसून, आईच्या त्याग, प्रेम, कष्ट आणि ममतेबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा दिवस आहे.

आई या शब्दामध्ये संपूर्ण विश्व सामावलेले आहे. एखाद्या बालकाचा जन्म होण्यापूर्वीच आईचे मातुत्व सुरु होते. स्वतःच्या शरीरात नवजीवन वाढवत असताना ती अनेक वेदना सहन करते. त्या वेदना सहन करताना तिच्या मनात भीतीपेशा आनंद अधिक असतो, कारण तिच्या पोटी वाढणाऱ्या जीवाबद्दल तिच्या मनात अपरंपार प्रेम असते. बालक जन्माला आल्यानंतर आई त्याचे पालनपोषण करताना स्वतःच्या सुख-दुःखाचा विचारही करत नाही. रात्रभर जागून मुलाला सांभाळणे, त्याच्या प्रत्येक गरजेची काळजी घेणे, त्याच्या आरोग्यापासून शिक्षणापर्यंत प्रत्येक गोष्टीत लक्ष घालणे हे आईचे जीवनकार्य बनते. म्हणूनच जगातील प्रत्येक महान व्यक्तीच्या यशामागे आईचे योगदान मोठे असते. भारतीय कुटुंब व्यवस्थेत आई ही घराचा केंद्रबिंदू मानली जाते. ती घरातील प्रत्येक सदस्याला ई प्रेमाने जोडून ठेवते. अनेकदा आर्थिक अडचणी, कौटुंबिक तणाव, सामाजिक दबाव अशा संकटांमध्येही आई आपल्या कुटुंबासाठी खंबीरपणे उभी राहते.

स्वतःच्या इच्छा बाजूला ठेवून ती आपल्या मुलांच्या भवि्तव्यासाठी आयुष्यभर झटत असते. इतिहास आणि साहित्यामध्ये मातुत्वाचे अनेक प्रेरणादायी संदर्भ आढळतात. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्त्वावर जिजाऊंच्या संस्कारांचा खोल प्रभाव होता. जिजाऊंनी शिवरायांना स्वराज्याचे स्वप्न दाखवले आणि त्याग, शौर्य, धर्मनिष्ठा यांचे संस्कार दिले. म्हणूनच जिजाऊंना ‘राजमाता’ म्हणून गौरविले जाते. यावरून आई ही व्यक्तिमत्त्व घडवणारी महान शक्ती असल्याचे स्पष्ट होते.

मातु दिनचा इतिहासही अत्यंत प्रेरणादायी आहे. अमेरिकेतील अॅना जॉर्विस या महिलेने आपल्या आईच्या स्मरणार्थ मातु दिन साजरा करण्याची संकल्पना मांडली. त्यांच्या आई सामाजिक कार्यात सक्रिय होत्या. त्यांच्या निधनानंतर अॅना जॉर्विस यांनी आईच्या प्रेमाचा आणि मातुत्वाच्या मूल्यांचा गौरव करण्यासाठी विशेष दिवस साजरा

आईची ओटी

आईच्या पदराची महान असे ओटी
यापुढे मंदिर, मस्जिद
खूप खूप छोटी
आईच्या ओटीत
सर्व देवांची वस्ती
मुलांसाठी आईची
रात्रंदिन गस्ती
आईच्या ओटीचा
जो घेतो सहारा
तेहतीस कोटी देवांचा
मिळे त्यास आसरा
आईच्या ओटीचा
आसरा घेऊन या
सर्व देवांचे दर्शन
आईतच घेऊन या,
आईच्या रूपातच
सर्व देव भेटती
धार्मिक स्थळे फक्त
समाधानाला असती
आईतच सर्व
देव बघू या
मनापासून आईची सेवा करू या
- धोंडिरामसिंह राजपूत

- धोंडिरामसिंह राजपूत

- धोंडिरामसिंह राजपूत

- धोंडिरामसिंह राजपूत

- धोंडिरामसिंह राजपूत

- धोंडिरामसिंह राजपूत

मुलाच्या आनंदाने आनंद मानणे आणि त्याच्या दुःखात दुःखी होणे ही आईची नैसर्गिक भावना असते. आजच्या काळात वृद्धाश्रमांची वाढ ही चिंतेची बाब आहे. अनेक वृद्ध माता-पिता आपल्या मुलूापासून दूर वृद्धाश्रमात जीवन जगताना दिसतात. आधुनिक जीवनशैली, करिअरची धावपळ आणि बदलती कौटुंबिक मूल्ये यामुळे काही ठिकाणी पाल काविषयीची संवेदनशीलता कमी होताना दिसते. ज्यांनी आयुष्यभर मुलांसाठी कष्ट केले, त्याच आई-वडिलांना वृद्धापकाळात एकटपण सहन करावे लागणे ही अत्यंत वेदनादायी बाब आहे. मातु दिन साजरा करताना समाजाने या वास्तवाकडे गंभीरपणे पाहण्याची गरज आहे. आईचा सन्मान केवळ एका दिवसापुरता मर्यादित न राहाता तो आपल्या वर्तनातून दिसला पाहिजे.

भारतीय स्त्रियांनी मातुत्वासोबतच विविध क्षेत्रांमध्ये उल्लेखनीय कार्य केले आहे. शिक्षण, विज्ञान, साहित्य, राजकारण, क्रीडा, संरक्षण, कला, उद्योग अशा प्रत्येक क्षेत्रात महिलेांनी यशा मिळवले आहे. या यशामागे त्यांची जिद्द आणि कुटुंबासाठीची बांधिलकी दिसून येते. अनेक महिला आपल्या व्यावसायिक जबाबदाऱ्यांसोबत मुलूात िसंभोगवणी यशस्वीपणे करतात. त्यामुळे आधुनिक मातुत्व अधिक सक्षम आणि बहुआयामी बनले आहे.

कोरोना महामारीच्या काळात आईचे महत्त्व अधिक प्रकटाने जाणवले. लॉकडाऊनच्या काळात संपूर्ण कुटुंब घरात आसताना महिलेांवर कामाचा ताण वाढला होता. घरातील सर्व सदस्यांची काळजी घेणे, स्वच्छता राखणे, मुलांच्या ऑनलाईन शिक्षणाची जबाबदारी सांभाळणे, आजारी व्यक्तीची सेवा करणे अशा अनेक भूमिका महिलेांनी निभावल्या. आरोग्य क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या अनेक महिला डॉक्टर, परिचारिका आणि आरोग्य कर्मचाऱ्यांनी यांनी स्वतःच्या कुटुंबापेक्षा समाजसेवेला प्राधान्य दिले. या काळात मातुत्वाची संवेदनशीलता आणि त्याग समाजाने जवळून अनुभवला.

आई ही मुलांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाची पहिली शिल्पकार असते. बालपणात मिळालेले संस्कार व्यक्तीच्या संपूर्ण आयुष्यावर प्रभाव टाकतात. प्रामाणिकपणा, शिस्त, सहकार्य, करुणा, परिश्रम, सामाजिक जबाबदारी यांसारखी मूल्ये मुलांना आईकडूनच शिकायला मिळतात. आई मुलांच्या मनात आत्मविश्वास निर्माण करते. मुलांना संकटांचा सामना करण्याची ताकद देते. म्हणूनच समाजच्या नैतिक बांधणीमध्ये मातुत्वाची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे.

साहित्य, कला आणि संस्कृतीमध्ये आईचे स्थान विशेष

जगातील सर्वश्रेष्ठ दैवत आई

तोंडातून उच्चार निघतो ‘अग

आई गं’ अशी ही माता दिसताच, तिचा पाठीवरून हात फिरताच सारे प्रश्न साऱ्या वेदना क्षणात दूर होतात. फुलांची कोमलता, वृक्षाची सावली, आईच्या ठायी ठायी आहे. काट्यांच्या यातनांचा लवेलेशही आईच्या सावलीत नाही. आपल्या मुला-मुलींना जीवापलीकडे जपणारी माता स्वतः दुःखाचे डोंगर झेलते पण बाळांना सुखाचा स्पर्श देते. अगदी पशु, पक्षी यांचीही उदाहरणे ह्या मातेची ममता. मातेचे वात्सल्य सर्वांच्या ठिकाणी अम लुच्यच. या माया, ममता, वात्सल्याची तुलना जगात अन्य कोणाशी होवू शकत नाही.

फक्त जन्म देणे आईचे कर्तव्य नाही- बालक बालिकेला केवळ जन्म देणे ऐवढेच मातेचे कर्तव्य नाही. फक्त जन्म देण्याइतपतच कर्तव्य मानणारी आई जगात शोधूनही सापडणार नाही. कारण जन्म देवून आपल्या बाळाला बेवारस सोडणारी माता असूच शकत नाही. ९ म हिने स्वतःच्या उदरात आपल्या गर्भाला जीवापाड जपणारी माऊली जन्मानंतरचे आपले कर्तव्य पार पाडून मातुत्वाचे खरे दर्शन घडविते. लालन, पालन, पोषण, संगोपन, संवर्धन, संरक्षण या भूमिका पार पाडताना तिच्या ठायी ठायी मम त्वाची जाणीव होते. आपल्या बाळासाठी आपले कर्तुत्व पार पाडत असताना सर्व प्रकारची दुःखे स्वतः झेलते, यातना सहन करते व बालकांवर योग्य संस्कार

‘आई’ हा शब्द मधुरतेने भरलेला आहे. एका लहान बालकापासून ते मोठ्याताल्या मोठ्या घुद्धांपर्यंत आई उच्चारने म्हणजे परम आनंदाची अनुभूती प्राप्त करणे होय. आई या शब्दाची महानता शब्दात व्यक्त करता येत नाही ती प्रत्यक्ष उच्चारण्यात व अनुभवण्यात असते. आई, माय, माँ, मदर, मम्मी, मॉम हे शब्द उच्चारतराच उच्चारणाऱ्या समोर एक ममंतायी मूर्ती उभी राहते. जी मूर्ती दया, क्षमा, शांती, माया, ममता, ममत्वाने ओतपोत भरलेली असते आई म्हणजे वात्सल्य, प्रेम, सहानुभूती, ममताचा खजिना आहे. आई म्हणजे साक्षात परमेश्वर होय.

करून त्यांच्या मनाची जडण घडण निकोपपणे करते. आपल्या पवित्र दुधावर बाळाचा पिंड पोसते, घास भरवते, बोब डे बोल शिकविते, बाळाच्या बाललिला पाहून कृतकृत्य होते. ‘घार

हिडे आकाशी-चित तिचे पिलापाशी’ अशी अवस्था मातेची असते. आपल्या पोटाच्या गोळ्याला जीवापाड जपणे हा प्रत्येक मातेचा धर्म असतो व प्रत्येक म ताता आपला धर्म इमाने इतबारे पाळतात. आपल्या सानुल्याचे किंवा सानुलीचे शेकडे अपराध पोटात घालण्याची तयारी फक्त आईच दाखवू शकते.

समाजातील अनेक महिलांना आजही शिक्षण, आरोग्य, पोषण आणि आर्थिक स्वावलंबनाच्या समस्या भेडसावत आहेत. ग्रामीण आणि आदिवासी भागातील गर्भवती महिलांना योग्य आरोग्य सुविधा मिळत नाहीत. कुपोषण, बाल विवाह, मातामृत्यू आणि लैंगिक भेदभाव या समस्या अजूनही गंभीर आहेत. मातुत्वाचा सन्मान करायचा असेल तर महिलांच्या मूलभूत हक्कांचे संरक्षण करणे आवश्यक आहे. समाजातील प्रत्येक आईला सुरक्षित, सन्मानजनक आणि आरोग्यपूर्ण जीवन मिळणे हीच मातु दिनची खरी भावना आहे.

भारतीय कुटुंब व्यवस्थेत आई अनेकदा स्वतःच्या इच्छा आणि स्वप्ने बाजूला ठेवते. मुलांचे शिक्षण, कुटुंबाचे भविष्य आणि घराची जबाबदारी यासाठी ती स्वतःच्या आवडी-निवडीचा त्याग करते. अनेक महिलांना आपल्या कांशत्यांचा विकास करण्याची संधी मिळत नाही. त्यामुळे महिलांना शिक्षण, रोजगार आणि आत्मविकासाच्या संधी उपलब्ध करून देणे हे समाजाचे कर्तव्य आहे. आई ही संकटसमयी धीर देणारी शक्ती असते. जीवनात अपयश आहे, अडचणी निर्माण झाल्या किंवा माणूस निराश झाला तर त्याला उभारी देणारे पहिले व्यक्तिमत्त्व म्हणजे आई असते. तिचे शब्द माणसाला नवसंजीवनी देतात. म्हणूनच अनेक महान व्यक्तींनी आपल्या यशाचे श्रेय आईला दिले आहे. आईचा आशीर्वाद आणि विश्वास माणसाला मोठ्या संघर्षांतून पुढे जाण्याची प्रेरणा देतो. भारतीय ल ळकेसंस्कृतीमध्ये आईचे रूप विविध प्रकारे व्यक्त झाले आहे. लोकींगीत, अमंग, ओव्या, म्हणी आणि कथांमध्ये मातुत्वाचे भावनिक चित्रण आढळते. ग्रामीण भागातील स्त्रिया काम करताना म्हणणाऱ्या ओव्यांमध्ये आईचे दुःख, प्रेम आणि संघर्ष प्रतिबिंबित होतात.

आई आणि पर्यावरण यांच्यामध्येही एक प्रतीकात्मक साध्य आहे. जशी आई आपल्या मुलांचे संगोपन करते, तसेच पृथ्वी संपूर्ण सृष्टीचे पालनपोषण करते. म्हणूनच पृथ्वीला ‘धरतीमाता’ म्हटले जाते. पर्यावरणाचे संरक्षण करणे म्हणजे भविष्यातील पिढ्यांचे रक्षण करणे होय. मातुत्वाचा संदेश माणसाला संवेदनशीलता, जाणूक आणि संघर्ष प्रतिबिंबित होतो.

मातुत्वाचे आणखी एक महत्त्वाचे रूप म्हणजे दत्तक मातुत्व. अनेक कुटुंबे अनाथ मुलांना दत्तक घेऊन त्यांना प्रेम आणि आधार देतात. अशा मातांनी मातुत्वाची व्याख्या अधिक व्यापक केलेली आहे. रक्त्याच्या नात्यापेक्षा प्रेमाचे नाते अधिक महत्त्वाचे असते, हे या उदाहरणातून दिसून येते.

भारतीय समाजामध्ये सिंगल मर्दर म्हणजेच एकल मातांची संख्या वाढताना दिसत आहे. विविध सामाजिक आणि वैयक्तिक कारणांमुळे अनेक महिला एकट्याने मुलांचे संगोपन करतात. अशा महिलांना आर्थिक, सामाजिक आणि मानसिक आव्हानांचा सामना करावा लागतो. तरीही त्या खंबीरपणे आपल्या मुलांचे भविष्य घडवण्यासाठी संघर्ष करतात.

समाजाने अशा मातांकडे सहासपूर्वतेने आणि सन्मानाने पाहण्याची गरज आहे. आईच्या कष्टांची जाणीव अनेकदा मुलांना उशिरा होते. बालपणात आईचे प्रेम सहज मिळत असल्याने त्याची किंमत समजत नाही; परंतु आयुष्याच्या विविध टप्प्यांवर आईच्या त्यागाचे महत्त्व लक्षात येते. म्हणूनच आई जिवंत असताना

आई बाळांचे नातं श्रेष्ठनातं- प्रत्येक आईला आपल बाळ नेहमी म्हणे जीव की प्राण वाटतो. बाळाच्या कल्याणार्थ सर्व प्रकारची दुःखे सहन करण्याची ताकत फक्त आईतच आहे. बाळाच्या भल्यासाठी आई जिवाचे रान करते. माता-बाळाच नातं एवढ श्रेष्ठ असतं की या नात्यापुढे जगातील सर्व नाती खुजी वाटतात, गौण वाटतात. बाळाच आईविना जगणं अर्थहिन असतं. ‘स्वामी तिन्ही जगाचा आईविना भूकेला’ या

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

सुभाषिताच आई व बाळाच्या नात्याच श्रेष्ठत्व दडलेल आहे. वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो- मातेविन जगणारी बालके जीवन जगतात. पण त्या जीवनाला वात्सल्य व ममतेची झालर नसते. मातेविना बालपण संस्कारहीन असतं. मातेचे बालपणीच संस्कार बाळाच्या मनाला विधायक

(३)

दि. १० - ५ - २०२६

व रचनात्मक दिशा देतात. प्रत्येक ब

लकाच्या डोव्यावर माया-ममता व मातेच छत्र असायलाच हव. मातेच्या वात्सल्याचा सुखद ओलावा प्रत्येकाला हवा हवासा वाटतो कारण यामुळेच जीवनाला योग्य दिशा मिळते.

मायेची माऊली-जगा देते सावली-खरोखर मातेच्या छत्रछायेची गरज प्रत्येक बालक बालिकेला आवश्यक होय. माय माऊली आपल्या बाळावर बालपणात जे संस्कार करते. वात्सल्याचा जो हात पाठीवरून फिरविते आपल्या सावलीत बाळाचे संगोपन संरक्षण व संवर्धन करते त्यामुळे बालकांच्या मनाची योग्य दिशेने वाढ होते. बालके चांगली व सुसंस्कारीत मायेच्या माऊली व सावलीतच घडतात. माऊलीच्या छत्रछायेला पित्याचीही जोड आहे- आई खरोखर श्रेष्ठ दैवत आहे. आई महान आहे. मात्र त्यास जोड पित्याचीही असते हे कदापिही विसरून चालणार नाही. मातेच्या कर्तव्याइतकेच श्रेष्ठत्व पित्याच्या कर्तव्यालाही आहेच. मायमाऊलीच्या छत्रछायेला पित्याच्या छायेचीही जोड आहे. त्यामुळे माता पिता दोघेही जगातले श्रेष्ठ दैवत आहेत. हे मुला मुलींनी कदापिही विसरू नये. जो आई वडिलांची सेवा करतो आई-वडिलांप्रती आपले कर्तव्य प्रामाणिकपणे पार पाडतो. वृद्धापकाळी त्यांची काठी बनून त्यांना आधार देतो त्या मुला-मुलींना जगातील सर्व सुखे, समाधाने प्राप्त होतात. कारण आई-वडिलांची सेवा म्हणजे साक्षात परमेश्वराचीच सेवा होय.

-धोंडिरामसिंह राजपूत

तिच्यावर प्रेम व्यक्त करणे आवश्यक आहे. अनेकदा माणसे आईच्या नेल्यानंतर तिच्या आठवणींमध्ये हरवतात, परंतु खरा सन्मान तिच्या आयुष्यातच केला पाहि

सोमलिङ्गं नरो दृष्ट्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते।
लभते फलं मनोवाञ्छितं मृतः स्वर्गसमाश्रयेत्॥

सोमनाथ

७५ वर्षे गौरवशाली वारशाची

सोमनाथ हे भारताच्या समृद्ध संस्कृतीचे प्रतीक आहे. हजारो वर्षापासून विध्वंसक आक्रमणांना सामोरे जाऊनही सोमनाथ आजही आपल्या अभिमान आणि शौर्याचे प्रतीक म्हणून अढळपणे उभे आहे.

७५ वर्षापूर्वी लोहपुरुष सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या दृढ संकल्पामुळे आधुनिक सोमनाथाच्या पुनरुत्थानाचा मार्ग सुरळीत झाला. आज प्रधानमंत्री श्री. नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली ही पवित्र भूमी भारताच्या सांस्कृतिक पुनर्जागरणाची गौरवशाली साक्ष देत आहे.

या सुवर्णमयी ऐतिहासिक क्षणाचे साक्षीदार व्हा!

मुख्य उपक्रम

कलश यात्रा | भजन संध्या | ओंकार मंत्राचे सामूहिक जप
सोमनाथ पुस्तिकेमध्ये मंत्र लेखन | सोमनाथाशी संबंधित कथांचे कथन

श्री सोमनाथ मंदिर परिसर, प्रभास पाटण | ८ ते ११ मे, २०२६

“ सोमनाथ ही अशी यशोगाथा आहे जी आपल्याला शिकवते की सृजनाची शक्ती ही विध्वंसाच्या शक्तीपेक्षा कितीतरी अधिक महान असते. ”

प्रधानमंत्री श्री.नरेंद्र मोदी (अध्यक्ष, श्री सोमनाथ ट्रस्ट)

देवेंद्र फडणवीस
मुख्यमंत्री

एकनाथ शिंदे
उपमुख्यमंत्री

सुनेत्रा अजित पवार
उपमुख्यमंत्री

सोमनाथच्या गौरवशाली १००० वर्षांचा वारसा अधिक समृद्ध करण्यासाठी योगदान द्या.
येथे स्कॅन करा